Viatge a Malta: novembre del 2019

Autor: Salvador Llopis
Data de publicació: 12-03-2020

En Salvador Llopis va participar al viatge a Malta que l'Institut Nova Història va organitzar el novembre del 2019 i ens n'explica les seves impressions.Un 1/3 del país és urbà. Grans megalits. Paraules,castells, balls, menjars i rosa dels vents catalans. Tombes de catalans. Els maltesos encara broden amb boixets Carrers que recorden els de l'Empordà i més coses.

Quan En Jordi Bilbeny em va demanar de fer quatre ratlles pel que fa a la meva experiència sobre el viatge a Malta del novembre del 2019, em vaig quedar un pèl perplex. No és gens habitual que em demanin coses d'aquestes. Potser aquest ha estat el primer cop. Així doncs, ho he fet per inducció. Com alguna novel·la per encàrrec d'En Pérez-Reverte.

Però de primer he dir que la Mercè i jo ens hi vam apuntar sobretot perquè a Malta no hi havíem estat mai. No la coneixíem —tot i que jo havia llegit alguna historieta d'En Corto Maltese—. Ara bé, el cuquet pels temes històrics també hi va intervenir.

Passo a descriure les realitats i les impressions que se'n deriven.

El que no coneixia de res i em va fer obrir l'ull són les dades físico-ambientals de l'arxipèlag. Una illa, Malta, que fa uns 22 x 12 Km, i l'altra, Gozzo (G?awdex), més petita —la qual segons he vist és diu El Goi en català— allotgen gairebé 500.000 habitants. És l'estat més densament poblat d'Europa. Si hom mira l'illa de Malta a vista de satèl·lit al google Maps hi veurà que ben bé un terç de la superfície és urbana. Un fenomen realment notable.

La Valletta, per exemple, té una població d'unes 10.000 persones. Però de fet és el centre d'una conurbació de més de 100.000: Floriana, Pieta, Isla, Birgu... Tot en un únic conjunt.

Per la seva situació a la Mediterrània, l'arxipèlag té un clima dolç, on es passa de l'hivern a l'estiu saltant-se les altres dues estacions. A primers de novembre hi feia caloreta... No hi deuen tenir gaire passa de refredats...

Monuments. Les illes en tenen per donar i per vendre. I es nota que durant la seva història hi ha passat tothom: cartaginesos, romans, vàndals, normands, francesos, catalans, anglesos...

Respecte a mi, el que més em va frapar són les ruïnes megalítiques datades de fa més de 5.000 anys: Hagar Qim i Mnajdra a Malta i, sobretot, Ggantija, a Gozzo (on hi vaig perdre la meva primera gorra maltesa).

Ggantija (cliqueu-hi damunt per ampliar la imatge)

D'Esglésies i catedrals n'hi ha per tot. Són d'estil neoclàssic, no massa del meu gust.

Petitona però amb lligams catalans és l'església de Nostra Senyora de Sarria, a Floriana. D'altra banda destaco per la seva magnificència —un pèl carregosa— la catedral de Sant Pau, a Mdina, i la cocatedral de Sant Joan a la Valletta, que és plena de tombes amb artístiques làpides al terra de la nau principal. Hi destaca la que segueix:

(cliqueu-hi damunt per ampliar la imatge).

Castells i fortaleses n'hi ha també a dojo. A Gozzo hi tenim la ciutadella de Rabat, gran i ben conservada, i a Birgu, la dels Cavallers Templers, que és grandiosa.

La Fortalesa dels Cavallers i les Dames (clique-hi damunt per ampliar la imatge).

L'arquitectura medieval de temples i castells és molt semblant a la catalana. En molts casos, pràcticament igual. Un exemple que recordo bé és la fortalesa de Mdina.

La Valletta és una ciutat dissenyada de bell nou amb la trama urbana en forma de quadrícula. La seva muralla em recorda molt les muralles de mar de ciutats provençals, cosa que n'és una dada més. I a què s'assemblen els carrers del casc antic de Rabat? Doncs als dels pobles de l'Empordà.

L'empremta catalana, a banda de trobar-les a esglésies i fortaleses, també hi és ben present: a la Plaça de Sant Jordi, a la House of Catalunya i l'Alberg d'Aragó a la Valletta. També és possible llegir moltes indicacions amb noms ben catalans. Per exemple, la seva rosa dels vents té vuit dels noms calcats als nostres, excepte el que indica vent de migjorn, que en diuen «Nofsinnhar».

De paraules catalanes que es veuen pel carrer n'hi ha un reguitzell: «auberge», «bracelet», «fontana» (un nom que també podria ser italià), «frisk» (fresc), «San Gwuann», harruba (garrofa), «iinawgurat», «inginier», «irrispettar», «kastell», «kunserva», «kunsill», «kunsilliera», «lokali», «osteria, «pajsagg», «parlament», «prodott», «riservat», «sentinella», «sindku» (síndic), «teatru», «violetta»...

De qualsevol manera, si algú té interès per esbrinar la presència catalana a l'arxipèlag es pot dirigir a https://es.wikipedia.org/wiki/Malta. Això sí, cal que ho miri ben assegut a la cadira.

La gent és senzilla i amable. T'hi trobes com a casa, com a les nostres illes de fa uns anys. I encara broden amb boixets!. A més, hi ha una particularitat interessant: circulen per l'esquerra i això segurament ve d'herència britànica. Però jo em pregunto si aquesta manera de conduir no podria ser catalana. Ho podria ser pel fet d'haver estat una herència de les justes medievals molt abans de l'arribada dels anglesos. Ara que, ben mirat, em sembla una mica agafat pels pèls...

El grup també va assistir a un interessant espectacle de balls típics en un restaurant anomenat Ta Marija. Només hi

sortien mosses. Aquestes van fer, entre d'altres, el Ball de la Gonella i altres danses que recorden molt els nostres balls típics antics. En gaudíem mentre ens anàvem menjant un stuffat de conill molt calòric. Per cert, el menjar és força bo i del nostre gust. I el vi no està pas malament. Les cartes del menús dels restaurants recorden molt els nostres plats.

Tampoc no cal demanar sempre conill perquè mai no us l'estalviaran. El fan guisat de múltiples maneres: a la manera del pollastre o a la del bacallà. Aconsegueixen donar-li diversos sabors, però al final ja tremoles.

Dansa mediterrània (cliqueu-hi damunt per ampliar la imatge)

Estan a l'última moda en música post-medieval (clique-hi damunt per ampliar la imatge)

Una dada interessant és que, segons les estadístiques, la renda per càpita és molt alta: 40.000 €. Però això no es reflecteix al carrer. Probablement hi ha la política econòmica d'impostos baixos per atraure empreses, cosa que fa que augmenti el promig. Sembla que una de les principals exportacions són els serveis bancaris i financers. Una mica com Irlanda.

De belleses naturals no en falten. Com a singulars, recordo els penya-segats de Dingli i la llacuna a Sant Llorenç a Gozzo. La llacuna es comunica amb el mar a través d'un forat, d'unes mides que déu n'hi dó, per sota les roques. L'aigua és molt tebiona.

Afegeixo, i com a conclusió, que la visita a Malta m'ha satisfet més que no esperava. I això per una altra vessant: a part del que ofereix el país en si, hi he trobat rastres evidents de la nostra estada a les dues illes, la qual cosa ha desaparegut pràcticament, no se sap per què, de la història de Catalunya. Com tants d'altres episodis.

Res més. Ah! Vull recordar que a qui agradi la coca-cola o beguda similar, que provi el Kinnie!

"Biex jirrevedu lill-kumpanji!"

Salvador Llopis